UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Aurea Rosa id est preclarissiam[!] expositio sup[er] euangelia totius anni: de Tempore [et] de Sanctis. tam s[ecundu]m ordine[m] Predicato[rum] q[uam] s[ecundu]m Curia[m]

Mazzolini, Silvestro

[Augsburg], 31. Okt. 1510

VD16 M 1750

Casus. xlvi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-70429

Visual Library

Caſus. xliiij.

Queritur. xliiij. vtrũ teneat̃ reſtituere qui aduerſus legem nõ abrogatã lucrat̃ per ludũ. Ad hoc dicit Petrꝰ de pal. ꝙ vbi viuit̃ legibꝰ impꝛialibꝰ vel municipalibꝰ ꝓhibentibꝰ ludũ ⁊ non abrogatꝫ: q̃ lucrat̃ ceſſantibꝰ his q̃ in ſupiori q̃ſtiuncula dicta ſũt: nõ tenet̃ ei a quo lucratus eſt: niſi ꝑ iudicium cõdemnet̃. quia iura non mandãt fieri reſtitutionem. ſed cõcedũt poſſe fieri repetitionẽ. ſed tenet̃ inq̃t paupibꝰ: ſic ꝙ ſi ꝑus dediſſet paupibꝰ: ⁊ deinde fiat repetitio: poteſt excipere coꝛam iudice. Alij ꝟo dicunt ꝙ tenet̃ ei. quia iura ꝓhibent ludũ et adq̃ſitionẽꝫ ꝑ ipm. et malefidei poſſeſſoꝛ eſt q̃ contra legum iura mercat̃. C. de agricolis ⁊ cẽſitis. l. quẽadmodũ. Et hec eſt opinio glo. in c. epõs. di. xxv. ⁊ in c. clerici. extra de vita ⁊ hone. cle. ⁊ Azo. ⁊ Ray. ⁊ Piſa. ⁊ ſan. Tho. ij. ij. ⁊. iiij. di. xv. ⁊ Hoſtie. q̃ dicit ꝙ fere oẽs doctoꝛes ſic ſentiũt. Addit tamẽ ſcũs Tho. ꝙ debet dare paupibꝰ q̃ lucrat̃ ei q̃ traxit ad ludum/ durante iure poſitiuo. qꝛ iſte non põt tenere: nec ille meret̃ excipe.

Elice ꝯcluſiones vt libet.

Caſus. xlv.

Queritur. xlv. vtꝝ liceat dare ruſtico pecoꝛa extiata hac lege ꝙ prius totum capitale recipiat̃: deinde reſiduum diuidat̃. Ad hoc dr̃ ꝙ ſi ꝑiculũ ſtat ruſtico: eſt caſus illicitꝰ ſm Piſa. et Archie. Et ſic videt̃ loq̃ Joan. de ligna. dicens abſolute: ꝙ non licet. Si ꝟo ſtat domino. ſ. ꝑiculum rei ⁊ foꝛtune: ſic dicunt aliqui ꝙ licet Et ſic videt̃ loqui Lauren. de ridolfis: q̃ abſolute reſpondet ꝙ licet.

Ego aũt rñdeo ꝑ has ꝯcluſiões

Pꝛima. Si ꝑiculũ pecoꝝ eſt tradentis ea: in contractu nõ põt eſſe vſura. qd̾ patet Pꝛimo: quia ibi non eſt mutuũ: cũ nõ trãſferat̃ dominiũ. Secũdo: qꝛ p̃dicti doctoꝛes dicentes caſum illicitũ abſolute: vt Piſa. ⁊ Guil. ⁊ Archie. nõ dicunt ibi eẽ vſurã: ſed ineq̃litatẽ. qꝛ. ſ. ruſticus nimis grauatur. Eſt igit̃ ſocietas.

Secunda Utrum in tali contractu ſit iniuſticia vel nõ: regula generalis dari nõ poteſt. quia aliqua capita ſunt melioꝛa: et alicubi magꝭ fructificãt: ⁊ facili͛ aluntur.

Tertia Utrũ ibi ſit iniuſticia iudicabitur arbitrio boni viri. quia ſciri nõ poteſt generali͛r: vt dictum eſt

Quarta. Licꝫ vt in pluribꝰ talis contractus ſit illicitꝰ ex hoc ꝙ nĩmis ruſticus grauatur: tamen vbi iudicio boni viri ruſticus non grauaretur/ eſſet licitus. quia tunc non eſſet vſurarius nec iniquus ſiue iniuſtus.

Caſus. xlvi.

Queritur. xlvj. vtrũ liceat locare boues ꝓ annuo cẽſu: puta viginti ſtarijs grani. Ad hoc dico ꝙ vt elicio ex doctoꝛibꝰ varijs: contractus iſte eſt locatio. i. cõceſſio vſus rei pro p̃cio: et conſequenter eſt potens bene ⁊ male fieri. Pro fundamento igitur videamus de natura locatiõis: de qua dico Pꝛimo ſm Hoſtien. ꝙ cõductoꝛ non tenetur d̾ damno cui obuiare nõ potuit. ff. eodem. l. ſed de damno. ſimiliter nec de foꝛtuito. Tenet̃ autem de damno ex culpa ſua vel eoꝝ quibꝰ vtit̃. et in hoc contractu venit etiaꝫ culpa leuis (q̃uis aliqui ꝯtrarium dixerunt) inſti. q̃bus modis ꝯtrahit̃ obligatio. §. vi. Un̄ tenet̃ aurigam ſi curru cõtendens voluit alios p̃terire: ⁊ vertens currũ deſtruxit ſeruum conductum. Debuit eñ ſe temparare ⁊ diligentius ſe habere. ff. eodem. l. ſi merces. § ſi columnam. Incumbit aũt ꝓbatio conductoꝛi: non locatoꝛi: ſm eundem Hoſtien. ſicut armẽtarius ſm leges tenet̃ ꝓbare ſe amiſiſſe res cum ruina. Cum igit̃ circa dictos boues triplex ſit ꝑiculum. ſ. foꝛtuite moꝛtis: et incurie: ⁊ deterioꝛatiõis. Ad caſum reſpondetur per infraſcriptas concluſiones.

Pꝛima. Si locatoꝛ nõ ſubit ꝑiculũ foꝛtuitũ vel deterioꝛatiõis vel neutrũ: ſemper contractus eſt illicitus ſm Lauren. d̾ Ridol. ⁊ Joannem de ligna. qui allegat

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ca.pleriq̃ʒ.xiiij.q.iij.

Secunda. Si damnū ⁊ lucꝝ meliorationis vel deteriorat͠iōis ſit cōmune locāti ⁊ ꝯductori: ſed tn̄ damnū mortis ſit locantis: licit⁹ eſt ſm Lauren. d̃ ridol. dūmō ꝯductor deductis expēſis boum lucret̃ aliquid vnde ꝓueniat frumentū quod ſoluit locatori.

Tertia. Si aūt ꝑiculum mortis ſpectat ad vtrūq̃ʒ ſm Guil. non licet: niſi locator habeat intentionē nihil accipiendi: ſeu ſic paciſcat̃ ne ꝯductor nimis grauet aīalia. Tunc eñ inq̃t licet: dūmō nō fiat inſtrumentū. nā tunc nō licet. q2 eſſet (vt d̃r) vſurarius ex forma ⁊ ſcādalizatiu⁹: et ille ꝑt intentionē mutare vel mori: et heres ratione inſtrumēti coget ⁊c̃.

Quarta. Si aūt oē ꝑiculū incurie ⁊ fortune equaliter ſpectet ad vtrūq̃ʒ: ſm Guil. forte poſſet tolerari. q2 cū ꝑiculū fortune ſpectet ſolū ad locatorē: incurie ꝟo ſolum ad conductorē: fit q̄dam recōpenſatio ad vitanda litigia. Mihi videt̃ ꝙ in hoc cōtractu ⁊ ſimili nunq̃ʒ eſt peccatū: obſuatis duobꝫ. Primo ꝙ capitale ſtet ꝑiculo rei et fortune, ꝑ exhibente illō. Secūdo ꝙ neutra pars ſm iudiciū boni viri nimis grauet̃: q2 ſtante p̄mo nō eſt vſura: nec ſtante p̄mo ac ſecundo eſt iniuſticia.

Caſus xlvij.

Queritur xlvij. Vtꝝ aliq̇s teneat̃ ſtatim reſtituere ſcʒ alienū. Ad hoc rñdet Piſa, tit. reſtitutio p̄mo. et Ray. et Archieps. ij. p. tit. ij. ⁊ Innocen. ⁊ Joan. an. et archidia. et fere oēs canoniſte. ſed ſingulariter ſanctus Tho. ij. ij. q. lxij. ar. vlti. dicēs ꝙ ſic. q2 ſicut ꝯtra iuſticiā eſt rem alienā auferre: ita ⁊ detinere. q2 impedit dñm ab vſu ſue rei. Manifeſtū eſt aūt ꝙ nulli licet q̄ntūcūq̃ʒ modico tp̄e facere ꝯtra iuſticiam: iuxta illud Ecc̄i. xxj. Quaſi a facie colubri ⁊c̃. Propter iſtā aūt rōnem oēs canoniſte coguntur ſic dicere. Sed ꝯ. Primo: q̄a iſtud ꝑceptū eſt affirmatiuū. ſ. reddere debita. ergo non obligat ad ſemꝑ. Sol. Dicit ſctūs Tho. ꝙ includit negatiuū. ſ. non alienū detinere. Secūdo. Nā aliq̄n homo nō p̄ōt: ⁊ impoſſibiliū non eſt obligatio: extra d̃ reg. iu. li. vj. So. Dicit idem ꝙ q̇ nō poteſt non tenet̃ ſtatim: ſed debet petere dilationem ꝑ ſe vel ꝑ aliū. Sed h̃ ſurgit magna difficultas. ſ. q̇d habeat facere q̇ reſtituere nō p̄ōt. Nam ſm Ray. ⁊ Petꝝ. ſi reſtituēda ſunt incerta: debet petere dilatiōnē ab ep̄o vel diſcreto cōfeſſore. ſi ꝟo debent̃ certe ꝑſone: debet petere ab ipſa. Etſi nō obtineat̃: ſunt opiniones varie. Nā vna d̃r ꝙ debet ſtatim ſatiſfacere: aut cedere bonis: etiāſi oporteret ip̄m mendicare. et nihil ſibi debet retinere niſi ea ſine q̇bꝫ moreret̃. q2 ſꝑ eſt in mora: que ſꝑ auget pctm̄. ff. de condi. fur. l. in re furtiua. Iſta opinio eſt Richar. in. iiij. dicentis: ꝙ tali non licet retinere niſi neceſſaria nature. q2 nō licet de alieno viuere cū ſeculari honore. Eſt etiā opinio Alani ⁊ Archid. ſuꝑ ca. ſi res. xiiij. q. vj. et Bernar. et Hoſtiē. et vt videt̃ Innocē. in ca. cum tu. extra de vſuris. ⁊ Joānis dñici. ⁊ Ray. et Guil. Alia eſt Archiepi dicētis ꝙ ille qui habet vltra neceſſitatē nature: nō tenetur cedere bonis ad vitāda damna corꝑis et aīe: nō obſtāte eo q̇d dicūt ꝑdicti doctores: q2 loquunt̃ tanq̃ʒ viā tutiorē cōſulentes: quā tn̄ nō tenemur ſꝑ accipe. ſed ſufficit eligere ſecurā ſm s. Tho. Sufficit ergo inq̃t ꝙ ſe reſtringat nō viuēdo ita laute vel dotādo ita ample. et paulatim reddat. ⁊ ſic poterit abſolui ⁊ cōicare. nō aūt q̇ ꝑn̄t ⁊ ꝓcraſtinant. Mihi videt̃ ꝙ ſic dicendū ſit. Cum d̃t ſanct⁹ Tho. ꝙ nō licet retinere rē alienā contra volūtatē dñi: intelligit̃ ſi illa volūtas ſit rōnabilis. Nam ſm eundē ſcm̄ Tho. poſſum gladiū furioſi depoſitū ad tempus retinere: cū tamē lex ſtrictiſſime mādet depoſita reddi. C. depoſiti. l. finali. Ideo egregie Scot⁹ (⁊ ſm Archiepum rōnabilr) notat aliq̇s caſus in q̇bꝫ aliq̇s non tenet̃ ſtatim reſtituere: q̇ militāt ſub hac maxima. Licet rē alteri⁹ detinere q̄n ip̄e deberet velle eā retinere. Prim⁹ eſt Si ſubita reſtitutio eſſet mltū dānoſa cōitati. Scd̄s ſi eēt dānoſa ei cui fit. vt ſi furioſo reddat̃ gladi⁹/quo ſe vel aliū ꝑimat. Tertius. ſi ſe diffamaret ob hoc. Sufficit eñ tunc h̄re volūtatē